

आध्यत्वात् “अत्यादयः क्रान्ताद्यर्थे द्वितीययेति” स० ।
 दादशरात्रसाध्ये प्रायश्चित्तरूपे व्रतभेदे “एकैकं पापमन्त्री-
 यात् त्रहणाणि त्रीणि पूर्ववत् । त्रहञ्चोपवसेदन्य
 मतिक्कच्छ” चरन् द्विजः इति” मनुः । “त्रहणाणि त्रीणि
 मन्त्रानि पूर्ववत् प्रातःसायमयाचितैः प्राजापत्यवदिति”
 रघुनन्दनः । प्रजापत्ये हि “त्रहं प्रातस्त्यहं सायं, त्रह-
 मद्यादयाचितमिति” मनुनैव प्रातःकालादौ भक्षणसुक्तं
 पूर्ववदित्यनेन तद्वर्णनदेशः । अस्य पुंलिङ्गत्व-
 मपि “अतिक्कच्छः पर्यक्कच्छः सोमः कच्छातिक्कच्छक”
 इति विश्वामित्रवचने पुंस्वनिर्देशात् । “अवगुर्यं चरेत्
 कच्छमतिक्कच्छं निपातने इति” मनुः । अतिशयितं कच्छं
 प्रा० स० । अतिकष्टे । तद्वति लि० ।
 अतिक्रान्त लि० । मर्यादातिक्रमेण कृतम् । मर्यादातिक्रमेण
 कृते पदार्थे “सर्व्वत्वातिकृतं लोके व्यसनायोपकल्पते”
 इति पुरा० ।
 अतिक्रान्ति स्त्री अति+क-क्रिन् । मर्यादातिक्रमेण करणे ।
 अत्या० स० । उत्तरदाकरोक्ते “तथातिक्रान्तिरुत्क्रान्तिरिति”
 पञ्चविंशत्यक्षरपादके वर्य्यष्टभेदे ।
 अतिकेशर पु० । अतिरिक्तानि केशराण्यस्य न० । कुञ्जकष्टे ।
 अतिक्रम पु० । अति-क्रम-घञ् क्तृत्वः । उल्लङ्घने । अति-
 क्रान्तः क्रममिति अत्या० स० । लङ्घितक्रमे लि० । इरु-
 अति+क्रम-कर्मणि खल् । दुःखेनातिक्रमणीये लि० ।
 “कालो हि इरुतिक्रम” इति “स्वभावो इरुतिक्रम” इति
 च पुरा० । भावे ल्युट् । अतिक्रमणम् अतैव न० ।
 भावे क्तिन् । अतिक्रान्तिरित्यर्थे स्त्री ।
 अतिक्रुद्ध पु० प्रा० स० । “अष्टाविंशत्यक्षरोऽय एकत्रिंशदध्यापि
 वा । अतिक्रुद्धः स विज्ञेयो निन्दितः सर्व्वकर्म्मसु इति”
 तन्वोक्तमन्त्रभेदे । अतिकोपांश्विते लि० ।
 अतिक्रूर पु० प्रा० स० । “क्रूरा वक्रा अतिक्रूरा” इति ज्योति-
 षपरिभाषिते वक्रगत्यापद्धे भौमशनिरूपक्रूरग्रहे ।
 अत्यन्तक्रूरे लि० । “त्रिंशदक्षरको मन्त्रस्त्रयस्त्रिन्दश-
 दध्यापि वा । अतिक्रूरः स विज्ञेयो निन्दितः सर्व्वकर्म्मसु”
 इति तन्वोक्तो मन्त्रभेदे पु० ।
 अतिगण्ड पु० अत्या० स० । “अतिगण्डः सुकर्म्म वेति” ज्यो-
 तिषपरिभाषिते विष्कम्भावधि षष्ठे योगे । “गण्डातिगण्डयो-
 र्भाङ्गीपञ्चकं परिवर्ज्जयेदिति” ज्यो० अतिष्टब्धोगण्डोगलः ।
 इष्टगण्डे पु० । प्रा० न० । अतिष्टब्धगण्डवति लि० ।
 अतिगन्ध पु० । अतिशयितो गन्धो यस्य न० । वक्त्रकष्टे ।

अतिशयितगन्धवति लि० । [याम् राजनिष० ।
 अतिगन्धालु पु० । अतिगन्ध+मत्वर्थे आलुच् । उत्तदाहृतता
 अतिगर्वित लि० । अत्यन्तं गर्वितः । अत्यन्तगर्वयुक्ते अत्यभि-
 मानिनि गर्वश्च आत्मानि असतो गुणादेस्तृक्पूर्वाभिमानः
 तस्यात्यन्तत्वमन्यस्मिन् अपकर्षज्ञानपूर्व्वकत्वम् ।
 अतिगव लि० । अतिक्रान्तो गां बुद्ध्या षच्समा० । अत्यन्तमूर्खे,
 अतिक्रान्तः गां वाचम् । वाक्पथातीते अवर्णनीये च लि० ।
 अतिगङ्गर लि० । अतिक्रान्तो गङ्गरं दुर्बोधत्वेन प्रवेशायोच्यत्वात्
 अत्या० स० । दुर्बोधे अतिगङ्गे ।
 अतिगुण पु० । अतिशयितो गुणः । अतिशयविनयदाक्षि-
 ण्यादौ । अतिक्रान्तो गुणम् । गुणहीने लि० ।
 अतिशयितो गुणोऽस्य प्रा० न० । उत्कृष्टगुणवति लि० ।
 अतिगुरु पु० । अतिशयितो गुरुः पूज्यतमत्वात् प्रा० स० ।
 “तयः पुरुषस्यातिगुरवो भवन्ति पिता माताचार्य्यश्चेति”
 विष्णुक्ते पितादौ । अत्यन्तगुरुत्ववति पारदादौ द्रव्ये लि० ।
 स्त्रियां वा ङीप् । अतिगुर्वी । [पर्याम् ।
 अतिगुहा स्त्री । अतिक्रान्तो गुहां मध्यावकाशेन । एभि-
 अतिग्रह लि० । अतिशयितः ग्रहो ज्ञानं, स्वस्वकार्य्यस्य ग्रहणं
 वा येषाम् । स्वस्वविषयग्रहकेषु नेत्रादिषु ज्ञानेन्द्रियेषु,
 आदानादिस्वस्वकार्य्यकारकेषु वागादिषु कर्म्मैर्निवेषे च ।
 अतिक्रान्तो ग्रहम् । अत्यन्तदुर्बोधे लि० । अतिशयितो
 ग्रहो ज्ञानम् । सर्व्वथा समग्रज्ञाने पु० । अतिग्रहणा-
 दयोऽप्युक्तार्थेषु । [सम्भिद्धे सुखावस्थाभेदे ।
 अतिघ्नी स्त्री अतिशयेन हन्ति दुःखं हन-टक् । दुःखा-
 अतिचरा स्त्री अतिक्रम्य स्वस्थानं सरोऽन्तरं चरति गच्छति
 चर-अच् । पद्मिन्याम्, तत्तुल्याकारवत्त्वात् स्थलपद्मिन्यां,
 पद्मचारिण्यां लतायाञ्च । अतिक्रमणकारिणि लि० ।
 अतिचारः पु० । अतिक्रम्य स्वस्वभोगकालसुल्लङ्घ्य चारः राश्या-
 न्तरगमनम् । ज्योतिषोक्ते भौमादिपञ्चकस्य स्वस्वाक्रान्तरा-
 शिषु भोगकालसुल्लङ्घ्य राश्यान्तरगमने । अतिचारश्च ग्रह-
 गतिशब्दे वक्ष्यमाणेन “रविर्मासं निशानाथः सपाददिवस-
 द्वय”मित्यादिनोक्तभोगकालभेदोक्तज्ञानेन ग्रहाणां अतिशीघ्र-
 गतया अत्यकालेनैव आक्रान्तराशिषुपभुञ्ज्य राश्यान्तरगम-
 नम् । तच्च विस्तरेण ग्रहगतिशब्दे वक्ष्यते । “वदाति-
 चारं सुरराजमन्वीति” “अतिचारं गते जीवे” इति
 “गोऽजालिकुम्भे तरगोऽतिचारग” इति च ज्योतिषम् ।
 गुरोरतिचारे कालाशुद्धिश्च अकालशब्दे दर्शिता । अति-
 क्रम्य गमने च ।